

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Dari Angelos divina revelatio docet,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

DISPUTATIO PROOEMIALIS.

De existentia & creatione Angelorum.

S I.

Dari Angelos divina revelatio docet.

Uæ post disputationem de Sanctissimo Trinitatis Mysterio, Divus Thomas circa productionem creaturarum, & earum à Deo emanationem tractavit, philosophica sunt, & in Physica vel Metaphysica explicari solent: quare ea hic præmittimus, & ad quaestiones de Angelis, Deo factis, ipsisque sanctissimis Spiritibus juvenibus, gradum facimus. Sed antequam theoribiles difficultates, quæ in hoc Tractatu explicari solent, aggrediamur, & quæ idem sanctus Doctor de substantia, loco, motu, cognitione, volitione, gratia, merito, peccato & pœnâ, locutione & illuminatione, ordinibus & hierarchiis, missione & custodia Angelorum, à quaestione quinquagesima usque ad sexagesimam quintam, & à centesima sexta usque ad centesimam decimam quartam fusè pertractat, exponamus, aliquid de illorum existentia & creatione præmittendum esse censuimus.

ARTICULUS PRIMUS.

Vnde probetur dari Angelos?

Quamvis unaquæque facultas objectum suum totale supponat, nihil tamen obstat, quo minus objectum veluti partiale & secundarium non ita certum habeat, quin existentiam illius investiget. Quod tunc maxime solet contingere, vel quando res, de qua agitur, valde remota & ignota nobis est; in quo casu vix potest separari quaestio, quid est, à quaestione, an est; vel quando scientia universalis est & multa complectens, sicut Metaphysica: tunc enim potest objectum suum, præsertim partiale, quantum ad existentiam probare. Utrumque autem in præsentem concurrens: in primis enim substantia immaterialis, quam vocamus Angelum, à cognitione sensibili & humana valde remota est: aliunde verò Theologia se habet in ordine supernaturali, sicut Metaphysica in ordine naturæ; quæ idem vocatur Theologia naturalis; sicut sacra doctrina appellari potest Metaphysica supernaturalis: ex quo fit ut existentiam objecti hujus Tractatus possit comprobare. Quare in ipso hujus operis limine, unde probetur dari Angelos, inquirimus.

Dari Angelos, seu substantias aliquas intellectuales & incorporeas, negabant olim quidam Philosophi apud Aristotelem quarto Physicorum textu quinquagesimo secundo & quinquagesimo septimo, asserentes nihil esse in mundo, præter res corporeas. Quem errorem sequuti sunt Sadducæi, dicentes non dari Resurrectionem, neque Angelum, neque ullum Spiritum, ut refert sanctus Lucas Actuum 23. Cùm autem illi solas Moysis Scripturas admitterent, ad illum errorem confundendum, solis testimoniis ex Moysis libris depromptis utendum est.

Primo loco occurrit illud quod habetur Genesio tertio. Collocavit Dominus ante Paradisum voluptatis Cherubim, ad custodiendam viam ligni vitæ. Item ibidem capite decimo nono dicitur: Venerunt duo Angeli Sodomam vestire. Capite vigesimo secundo. Angelus Domini de caelo clamavit dicens: Abraham Abraham. Capite vigesimo octavo. Vidit Iacob scalam, & Angelos Dei descendentes & ascendentes per eam. Exodi vigesimo tertio. Ecce ego mitto Angelum meum, qui præcedat te, & custodiat in via. Denique, ut ait Divus Gregorius homilia trigesima quarta in Evang. Angelos & Archangelos pene omnes sacri eloquii pagina testantur. Et Augustinus in Psalmum centesimum tertium. angelos (inquit) novimus ex fide, & multum apparuisse scriptum legimus & tenemus: nec inde dubitare fas nobis est. Spiritus autem Angeli sunt: & cum spiritus sunt, non sunt Angeli: cùm verò mirantur, sunt Angeli; Angelus enim officii nomen est non naturæ. Quævis enim hujus naturæ & spiritus est. Quævis officium, Angelus est.

Respondebant Sadducæi, Angelos, quorum Scriptura Moysis facit mentionem, esse tantum quoddam animi motus, & cogitationes quas Deus hominibus immittit; putâ Angelum, de quo dicitur Genesio vigesimo secundo, quod prohibuerit Abrahamum ne Isaac occideret, fuisse cogitationem, quam Deus excitavit in mente Abraham, quâ cognosceret Deum nolle Isaac opere ipso immolari.

Sed hæc Sadducæorum interpretatio erat manifesta Scripturæ corruptio. Nam ipsa Moysis Scriptura dicit Angelos de caelo descendere, apparere in terris, luctari cum Jacob, loqui, miracula facere, præesse hominibus, deduxisse filios Israël in columna nubis, & similia, quæ tantum personis & substantiis viventibus, non autem cogitationibus convenire possunt. Et de illo ipso Angelo, qui missus est ad Abraham, ut prohiberet immolationem Isaac, legitur Genesio vigesimo secundo: Ecce Angelus Domini clamavit de caelo, id est constitutus

tutus in superiori aëris regione clamavit; clamavit autem dicens, *Abraham Abraham!* scilicet voce humana, sensibilibus, externâ, affatus est Abrahamum; Ergo non erat cogitatio in mente Abraham polita, ut somniabant Sadducei.

4 Dices; Si Moyses Angelorum existentiam agnovit, cur initio Genesis, rerum omnium creationem exactè describens, nullam productionis Angelorum fecit mentionem?

Respondent aliqui, prætermissam fuisse à Moysse Angelorum creationem, ne populus Judaicus, ad idololatriam nimium propensus, Angelos tanquam Deos adoraret.

Sed hæc responsio displicet; Quia eadem ratione debuisset Moyses nusquam Angelorum mentionem facere: Atque ipse de ipso in Genesi loquitur, ut patet ex locis supra allegatis: Ergo eâ ratione creationem illorum non prætermisit.

Verius existimo, ideo Moyssem creationis Angelorum non meminisse, quia sui instituti ratio id non postulabat. Ut enim ait Hieronymus Epist. 139. solum voluit Moyses ordinem creationis rerum corporalium describere: quia solum in rebus corporeis creandis fuit illa series & varietas dierum, quam præcipuè Moyses explicare in Genesi intendebat.

§. II.

Naturalis ratio Angelos esse demonstrat.

5 PROBATUR: Ratio naturalis dicitur Deum condidisse hoc universum perfectum; Sed universi perfectio exigit, ut in eo sint substantiæ quædam purè intellectuales, quas Angelos appellamus: Ergo dari Angelos ratio naturalis ostendit. Major patet, Minor autem ostenditur primò ratione D. Thomæ hic art. 1. Perfectio effectus consistit in assimilatione ad causam, in ea ratione & perfectione secundum quam causa est; unde communiter dicitur, quod agens agit sibi simile: Sed Deus, cum sit natura purè intellectualis, agit tantum per intellectum & voluntatem: Ergo ad universi perfectionem requiritur, quod in aliqua sui parte Deo secundum hanc rationem assimiletur; & per consequens quod in eo sint substantiæ aliquæ purè intellectuales, seu intellectu & voluntate præditæ, quæ Angeli appellantur.

6 Dices, Hanc rationem nimis probare: probat enim omnes creaturas in particulari, quæ à Deo perfectæ fuerunt conditæ, debere esse intellectuales, ad hoc ut perfecte assimilentur Deo.

Sed contra: Cum Deus non intendat perfectionem cujuslibet creaturæ in particulari absolute, sed tantum in ordine ad bonum seu perfectionem universi; sicut universi perfectio non exigit in omni creatura, sed in aliqua tantum, perfectam assimilationem cum Deo creatore: ita non quælibet creatura, sed aliqua tantum debet esse intellectualis: maximè, quia alioquin nulla esset in rebus graduum distinctio; subindeque tolleretur perfectio universi, quæ ex multiplici graduum diversitate confluit.

7 Secundò probatur Minor principalis: Bonum seu perfectio universi consistit nedum in unione partium ipsius inter se, sed etiam in unione perfecta ipsius cum Deo, tanquam cum

luo principio; perfectio enim cujuslibet effectus consistit in circulo, sive in reditu ad suum principium; propter quod figura & motus circularis sunt omnium figurarum & motuum perfectissima: Sed unio perfecta universi cum Deo tanquam cum sua causa, nequit fieri nisi per creaturam intellectualem; quia non fit nisi mediante cognitione & amore, quorum sola creatura intellectualis est capax: Ergo universi perfectio exigit, ut in eo sint substantiæ intellectuales, sive Angeli.

Tertiò eadem Minor suadet: Universi perfectio in ordine consistit: Sed ordo universi postulat, ut in eo sint substantiæ purè intellectuales: Ergo idem postulat ejus perfectio. Minor probatur: Nam ut dicit sanctus Thomas in questione de spirit. creaturis articulo 1. Thomæ uno extremo ad aliud non pervenitur, nisi per media; unde sub celo, ordine nobilitatis & subtilitatis est ignis, sub igne aër, sub aëre aqua, sub aqua terra: Ergo à Deo, qui est in summo rerum vertice, non pervenitur ad substantiam corpoream, quæ est extremè divitiæ spiritualium & simplicitati opposita, nisi per multa media: inter quæ est substantia spiritualis non unita corpori, a qua ad substantiam unitam, & deinde ad partem corpoream descenditur: unde etiam Deus dicitur media per superiora, & infima per media gubernare & disponere.

Denique eadem Minor ostenditur. Ad universi perfectionem requiritur, ut omnes gradus essendi contineantur; alioquin non posset dici universum simpliciter, quod ex propria ratione, ut nomen ipsum indicat, postulat universitatem quandam creaturarum producibilium à Deo, saltem secundum gradus communes: At si in eo non darentur substantiæ purè intellectuales, gradus omnium perfectissimus, scilicet intellectualis, universi deficeret: Ergo universi perfectio postulat, ut in eo substantiæ purè intellectuales existant.

8 Confirmatur. In homine, qui microcosmus, epilogus universi, vel parvus mundus, aut parvum universum dicitur; dantur omnes essendi gradus, vivendi, sentiendi, & intelligendi, admodum: Ergo à fortiori in magno universo debent dari; & per consequens in eo debent esse creaturæ purè intellectuales & incorporeæ.

Dices primò, Hanc rationem nimis probare: nam si universi perfectio exigeret, ut in eo essent omnes gradus essendi possibiles, requireret etiam, ut in eo Deus produceret perfectissimas creaturas, quas potest producere: Sed hoc non est dicendum; nam ut docet D. Thomas supra questione vigesima quinta, articulo sexto, Deus qualibet re se facta, potest facere meliorem: Ergo nec illud.

Sed contra: Licet universi perfectio ad sui integritatem omnes creabiles essendi gradus requirat, non exigit tamen omnes modos habendi tales gradus, sive omnes species sub illis contentas: quia gradus essendi sunt finiti, tam ad eam quàm potentiam, nec possunt dari nisi tres, scilicet esse, vivere, & intelligere, ut docet Divus Thomas supra questione vigesima secunda, articulo quarto ubi ait: *Post Bonitatem Divinam quæ est finis rebus separatis, principale bonum in rebus consistit in perfectione ipsius, quæ quidem non est nisi in unione ipsius essendi in venturæ in se, unde ad Providentiam Divinam pertinet, omnes gradus entium producere. Modus vero essendi, sive species, sub illis gradibus con-*